

Na temelju članka 212. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br : 69/07 i 2/08) i članka 210. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br: 27/03 i 21/09), Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____ 2016. godine, i na sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2016. godine, donio je

IZVORNO TUMAČENJE

ČLANKA 6. ZAKONA O IZDVAJANJU I USMJERAVANJU DIJELA PRIHODA PODUZEĆA OSTVARENOG KORIŠTENJEM HIDROAKUMULACIJSKIH OBJEKATA („SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BiH“, BR. 44/02, 18/03, 9/04 i 57/09)

1. Zakonodavac je formuliranjem i definiranjem predmetne odredbe predvidio da kriterijum količina prikupljene vode s područja dvije ili više općina ima dopunsku i korekcijsku funkciju u odnosu na kriterijum površine potopljene hidroakumulacijskim objektom, tako da kriterijum površine potopljene hidroakumulacijskim objektom ima temeljni i glavni značaj prilikom raspodjele obračunate naknade između općina.

2. Ovo izvorno tumačenje primjenjuje se i važi od dana primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda poduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata ("Službene novine Federacije BiH", broj: 57/09 od 02.09.2009. godine) i objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

PF broj: _____/16
_____ 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH

Lidija Bradara, s. r.

Predsjedavajući
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH

Edin Mušić, s. r.

O B R A Z L O Ž E N J E
INICIJATIVE ZA IZVORNO TUMAČENJE
ČLANKA 6. ZAKONA O IZDVAJANJU I USMJERAVANJU DIJELA PRIHODA
PODUZEĆA OSTVARENOM KORIŠTENJEM HIDROAKUMULACIJSKIH OBJEKATA
(„SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BiH“,
BR: 44/02, 18/03, 9/04 i 57/09)

I PRAVNI TEMELJ

Pravni temelj za podnošenje ove inicijative, kao i primjenu izvornog tumačenja, sadržan je u članku 208. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br: 69/07 i 2/08), kao i članka 205. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br: 27/03 i 21/09), koji propisuju da Vlada Federacije BiH može biti podnosilac prijedloga za davanje izvornog tumačenja zakona ili drugog akta odnosno da izvorno tumačenje zakona ili drugog akta donosi Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Federacije BiH, odnosno Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

II RAZLOZI ZA POKRETANJE INICIJATIVE

Obveza za obračun naknade na temelju korištenja akumulacijskih objekata datira od 1976. godine i bila je propisana Zakonom o izdvajanju i usmjeravanju dijela dohodka OOUR-a koje koriste hidroakumulacijske objekte („Službeni list SR BiH“ broj: 23/76 i 32/91). Člankom 3. ovog Zakona bilo je propisano da osnovicu za obračun dijela dohotka koji se izdvaja čine ukupna površina zemljišta potopljenog hidroakumulacijom i ukupna količina vode koja može da primi hidroakumulacijski objekat na temelju investicijsko - tehničke dokumentacije.

Nadalje, istim člankom je propisano da, ukoliko je hidroakumulacijski objekat izgrađen na području dvije ili više općina, od ukupnog iznosa naknade općini pripada dio koji je srazmjernan površini potopljenom akumulacijom.

Na temelju zvanične tehničke dokumentacije, određeni su podaci o površinama i zapreminama akumulacijskih jezera hidroelektrane u sustavu Podružnice Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, kao i postotni udio površine hidroakumulacijskog bazena po općinama.

Podaci o površini potopljenom hidroakumulacijom utvrđeni po naprijed navedenom Zakonu za HE Jablanica iznose: Općina Konjic 54%, Općina Jablanica 36% i Općina Prozor-Rama 10%.

Zakonom o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda poduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacijskih objekata („Službene novine Federacije BiH“ broj: 44/02) promijenjen je način obračuna naknade i određeno da se naknada obračunava na temelju ukupno proizvedenih kWh za protekli mjesec.

Sredstva od naknade su se raspoređivala po općinama srazmjerno površini potopljenom hidroakumulacijskim objektom.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o izdvajanju i usmjeravanju djela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacijskih objekata („Službene novine Federacije BiH“ broj: 57/09) izmijenjen je članak 6. koji glasi:

„ Ako je hidroakumulacijski objekt izgrađen na području dvije ili više općina, sredstva ostvarena od naknade, raspoređuju se srazmjerno površini potopljenom hidroakumulacijskim objektom i srazmjerno količini prikupljene vode s područja dvije ili više općina“.

Ovom posljednom izmjenom Zakona gubi se smisao naknade definirane temeljnim Zakonom (članak 2.) kao naknade za potopljeno zemljište, a istovremeno uvođenjem kriterija prikupljene vode se zalazi u područje koncesije, zbog čega se otvara mogućnost da se dva puta plaća naknada po istom temelju.

Naprijed navedenim izmjenama Zakona nije predviđeno u kojem omjeru u plaćanju naknade treba da bude obračunat dio na temelju površine potopljenog zemljišta, a u kojem količina prikupljene vode s područja dvije ili više općina.

Kada je u pitanju primjena članka 6. Zakona, raznim općinama odgovaraju različiti kriterijumi, a Zakonom nije utvrđen omjer za korištenje kriterijuma površine potopljenog zemljišta i prikupljene vode.

U travnju 2013. godine općina Prozor-Rama podnijela je tužbu Općinskom sudu u Mostaru protiv tužene JP Elektroprivreda BiH d.d.- Sarajevo, Podružnica Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, radi isplate duga. U tužbi je navedeno da hidroakumulacija Jablanica zauzima prostor tri općine (Konjic, Jablanica i Prozor-Rama), a da površina općine Prozor-Rama potopljena hidroakumulacijskim objektom HE Jablanica iznosi 13%. Takođe je navedeno da je tuženi, od dana stupanja na snagu izmjene Zakona od 10.09.2009. godine, potpuno propustio obračunavati i plaćati naknadu po drugom temelju – količina prikupljene vode sa općine Prozor- Rama.

Presudom Općinskog suda Mostar broj: 58 0 Ps 127073 13 Ps od 08.05.2015. godine i Županijskog suda Mostar broj: 58 0 Ps 127073 15 PŽ odbijen je kao neutemeljen zahtjev tužitelja općine Prozor – Rama na temelju povećane površine zemljišta potopljenom akumulacijom, dok je tužena JP Elektroprivreda BiH d.d.- Sarajevo, Podružnica Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica obvezna da plati naknadu tužitelju općini Prozor – Rama u iznosu 2.196.307,60 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 08.04.2013. godine kao dana podnošenja tužbe pa do isteka, radi toga što je, od dana stupanja na snagu izmjene Zakona - 10.09.2009. godine, propustila obračunavati i plaćati naknadu po drugom temelju – količina prikupljene vode sa područja općine Prozor – Rama.

Obzirom da člankom 6. Zakona nisu utvrđeni kriterijumi na temelju kojih se utvrđuje količina prikupljene vode sa područja Općine Prozor – Rama u hidroakumulaciju Jablanica, Sud je odredio da Institut za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu provede vještačenje o količini prikupljene vode sa područja Općine Prozor – Rama u hidroakumulaciju Jablanica.

Dakle, evidentna je praktična neprovodivost navedenog kriterijuma, obzirom da do danas nisu doneseni provedbeni akti koji bi omogućili jasnu i nedvojbenu primjenu. Eventualna primjena kriterijuma razmjerno prikupljenoj vodi s područja dvije ili više općina bi time evidentno bila paušalna i proizvoljna. Stoga, u situaciji kada Zakon nije jasno uredio primjenu kriterijuma raspodjele predmetne naknade, smatramo da jedini prihvatljiv kriterijum raspodjele može biti kriterijum potopljene površine, posebno iz razloga što je isti unaprijed odrediv, odnosno riječ je o stalnoj i nepromjenjivoj kategoriji, a to znači da za obveznika plaćanja (ali i korisnike naknade) nema pravne nesigurnosti i neizvjesnosti, budući da svoju obvezu izvršava sukladno unaprijed utvrđenim i dostupnim podacima.

Pored toga, eventualno kada bi bilo moguće utvrditi količinu vode koja dolazi sa područja pojedine općine u zonu akumulacije, predmetni kriterijum bi imao samo korekcijsku i dopunsku funkciju u odnosu na temeljni kriterijum površine potopljene hidroakumulacionim objektom, a nipošto kao dodatni kriterijum. Stoga, smatramo da je apsurdno i nerazumno ravnomjerno korištenje oba kriterijuma kako je presudio Općinski sud Mostar (50%-50%), upravo iz razloga što ista voda koja dolazi sa područja pojedinih općina, potapajući zemljište, faktički formira tu istu akumulaciju.

Smatramo potrebitim naglasiti da je svrha samog inicijalnog Zakona (kao i propisa koji su u svezi ovog donoseni i prije više desetaka godina) zasigurno bila da se općinama i lokalnim zajednicama nadoknade posljedice potopljavanja zemljišta u svrhu izgradnje

hidroakumulacijskih objekata. Izgradnja hidroelektrana na rijeci Neretvi bila je bazirana na samom reljefu tog područja i mogućnosti potapanja dijela zemljišta, kako bi se koristili hidroakumulacijski objekti za proizvodnju električne energije i učinkovitu regulaciju elektroenergetskog sustava. Bez potapanja zemljišta vjerovatno ne bi bile izgrađene hidroelektrane kakve trenutačno imamo ili bi bile izgrađene neke druge (protočne) sa mnogo manjim energetske i ekonomskim benefitima. U suštini, dotoci vode bi zapravo bili isti kakvi jesu i bez izgradnje hidroakumulacijskih objekata, te isti nisu logičan kriterijum, a poseban problem je način utvrđivanja i realna promjenljivost količine i učešća dotoka (čak i na satnoj ili dnevnoj razini). Tako na primjer, dotoci u jednom mjesecu ne moraju biti iskorišteni za proizvodnju u tom istom mjesecu, pa se javlja i nepodudaranje razdoblja ostvarenja ekonomske koristi (tj. prihoda kroz prodaju proizvedene električne energije) od korištenja hidroakumulacijskih objekata sa kalendarskim razdobljem kada su se desili dotoci.

Posebno napominjemo da je Vlada Federacije BiH u prosincu 2013. godine utvrdila Prednacrt Zakona o naknadi za korištenje hidroakumulacija u kojem se ne normira drugi kriterijum – količina prikupljene vode sa područja dvije ili više općina. Obrazloženje za to je da je ocijenjeno da, prilikom definiranja zakonskih rješenja, formulacija u svezi raspodjele naknade po temelju: “količine prikupljene vode sa područja dvije ili više općina“ kao nemjerljiva ili kao veoma zahtjevna i teško mjerljiva veličina te da ista ne treba da služi kao dodatni kriterijum za raspodjelu sredstava od naknada.

Zbog nedorečenosti i neprimjenjivosti ovog kriterijuma neke lokalne zajednice su pokrenule sudske postupke protiv obveznika plaćanja naknade.

III FINANCIJSKA SREDSTVA

Za realizaciju ovog Izvornog tumačenja članka 6. Zakona o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda poduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacijskih objekata („Službene novine Federacije BiH“, br. 44/02, 18/03, 9/04 i 57/09) nije potrebno izdvojiti sredstva iz Proračuna Federacije BiH.